

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศจึงมิได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) จึงแสดงจุดเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นพลังการพัฒนาของประเทศในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 1) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาเป็นอันดับแรกก็คือการพัฒนาบุคคลตั้งแต่วัยเด็ก ต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นตอนต้น พงษ์พันธ์พงษ์โสภา (ม.ป.ป., หน้า 46) กล่าวว่าวัยรุ่นตอนต้นนั้นเป็นวัยที่กำลังพัฒนาความรู้สึกก็นึกคิดเกี่ยวกับตัวเอง ซึ่งอาจมีทั้งทางที่ดีหรือในทางที่ไม่ดี มีผลทำให้เกิดความมั่นใจหรือไม่มั่นใจในตนเอง กล้าหรือไม่กล้าตัดสินใจ รู้สึกภาคภูมิใจหรือต่ำ้อยในตัวเอง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลและส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนของเด็กได้ จึงเห็นได้ว่าสิ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในชีวิตของบุคคลหรือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการเรียนคือองค์ประกอบทางด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ ความรู้สึก การปรับตัวเอง สภาพแรงจูงใจ และนิสัยในการเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พรรณี ช.เจนจิต (2528, หน้า 268 – 270) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อการพัฒนาความรู้สึกก็นึกคิดของบุคคล กล่าวคือหากบุคคลใดมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็มีความคาดหวังในการทำงานสูง หากประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ก็ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง สร้างความมั่นใจให้กับตนเองมากขึ้น มีความรู้สึกก็นึกคิดกับตนเองในทางบวกในทางตรงกันข้ามหากประสบความล้มเหลวในสิ่งที่คาดหวังเช่นการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำก็จะทำให้เกิดความต่ำ้อย มองตนเองไม่มีคุณค่า มีความรู้สึกต่อตัวเองในแง่ลบ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเองของบุคคลนั้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ

พัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ ดังนั้นเมื่อมีการประเมินคุณภาพการศึกษาแล้วพบว่า ปัญหาคุณภาพการศึกษาด้านผลผลิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีอัตราการตกซ้ำชั้นและการลาออกกลางคันของผู้เรียนอยู่ในระดับสูง และผลการเรียนในวิชาพื้นฐานที่สำคัญมีแนวโน้มต่ำลง (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 8) โดยมีรายงานการวิจัย ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2539, หน้า 46 - 47) พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานนั้น นักเรียนทั้งประเทศสอบได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม คือได้คะแนน 14.01 จากคะแนนเต็ม 30 ส่วน วิชาวิทยาศาสตร์ แม้ว่าคะแนนจะอยู่ในระดับพอใช้และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มก็ตาม แต่ก็ยังมีแนวโน้มที่ค่อนข้างต่ำ และเมื่อดูผลการประเมินความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2536 เป็นระดับสังกัด พบว่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำในวิชาพื้นฐานคือภาษาไทย ได้คะแนน 22.30 จากคะแนนเต็ม 40 คณิตศาสตร์ได้คะแนน 14.24 จากคะแนนเต็ม 30 วิทยาศาสตร์ ได้คะแนน 20.71 จากคะแนนเต็ม 40 (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 56)

จากงานวิจัยข้างต้น ปัญหาที่พบคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในระดับประเทศมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดหนองก่อ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ โดยสำรวจจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนวิชาคณิตศาสตร์จากการสอบปลายปี ได้คะแนนระดับ 1 ซึ่งจัดว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตามคู่มือการประเมินผลการเรียน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2540, 2541 และ 2542 คิดเป็นร้อยละได้ดังนี้ 53, 35 และ 46 ตามลำดับ จากสถิตินี้ จะเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นแรกของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาบังคับโดยเฉลี่ยร้อยละ 45 ของนักเรียนทั้งหมด

ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียน และไม่สามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526, หน้า 26) ปัญหาหนึ่งที่ครูประสบเกี่ยวกับการเรียนการสอนคือปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนซึ่งมีนิสัยในการเรียนที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ไม่ตั้งใจฟังครูอธิบาย ไม่เอาใจใส่ในการเรียน และทำงานตามที่ครูมอบหมายให้น้อย ไม่ค่อยถามคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับบทเรียนหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนน้อย และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนน้อย ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้รบกวนการดำเนินการสอนของครู

ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถดำเนินไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พฤติกรรมการเรียนที่เป็นปัญหาของนักเรียนในชั้นเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และมีผู้ให้ความสนใจแก้ไขมาตลอด ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของฮิลเดรท (Hildreth, 1966, p. 424) ที่พบว่าสาเหตุที่เด็กฉลาดจำนวนหนึ่งไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเนื่องจากมีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี ซึ่งเรื่องนี้ โฮลทซ์แมน (Holtzman, 1969, p. 5) ได้ทำการศึกษาพบว่านิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือถ้านักเรียนมีนิสัยในการเรียนที่ดีมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา จันทร์เพ็ญ (2526, หน้า 104) พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยในการเรียน เจตคติต่อการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ไม่เพียงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและความถนัดเพียงเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อคุณค่าทางการศึกษา ต่อครูอาจารย์ สถานที่เรียนและวิชาที่เรียน ตลอดจนนิสัยในการเรียน (อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ, 2532, หน้า 3)

ผลของการมีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดีนี้ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงสร้อย วรกุล (2522, หน้า 19) พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักมีปัญหาทางโรงเรียนคือ ขี้เกียจ ขาดวินัย มีความสับสนวุ่นวายใจและมีนิสัยในการเรียนที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นถ้ามีการปรับแก้นิสัยในการเรียนของนักเรียน ปัญหาควรจะดีขึ้นเพราะเชื่อว่านิสัยในการเรียนจะเป็นตัวกำหนดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไรระหว่างการเรียนหรือไม่ เช่นในการใช้เวลาเรียนเท่ากันแต่ผู้เรียนที่มีนิสัยในการเรียนที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าผู้ที่มีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี (สุปราณี สนธิรัตน, ม.ป.ป., หน้า 75) เมเรนส์ และเลห์แมนน์ (Mehrens & Lehmann, 1975, p. 584) กล่าวว่านักเรียนจะเรียนได้ดีเพียงใดนั้น ไม่ขึ้นกับความสามารถหรือสติปัญญาอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นก็มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ แรงจูงใจและนิสัยในการเรียน แมดดอกซ์ (Maddox, 1963, p. 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิสัยในการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลและการทำงานหนักเท่านั้น แต่ยังขึ้นกับวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพด้วย เพราะวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่ง ลินด์เกรน (Lindgren, 1969, p. 49) ได้ให้ความเห็นว่าเหตุผลที่นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับการมีนิสัยการเรียนที่ดีถึงร้อยละ 33 การมีความสนใจในการเรียนร้อยละ 25 เชาวนปัญญาร้อยละ 15 นอกนั้นก็ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโคลและเฟอร์กูสัน (Cole & Ferguson, 1946, p. 1) ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์นิสัยในการเรียนของนิสิตในมหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคการสังเกต ผลปรากฏว่านิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนจะมี นิสัยในการเรียน

แตกต่างกับนิสิตที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ถึงแม้ว่าระดับสติปัญญาจะเท่ากัน อีลิช (Ehrlich, 1934, p. 2) พบว่านักเรียนที่เรียนดีนั้นจำเป็นต้องมีนิสัยในการเรียนที่ดี ไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก แต่ต้องรู้จักวิธีที่จะใช้เวลา กล่าวคือผู้ที่เรียนได้ดีต้องรู้จักวิธีเรียนและวิธีการทำงานให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้คือนิสัยเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งการ์เรทท์ (Garrett, 1955, p. 333) ได้กล่าวถึงนิสัยโดยทั่วไปเกิดจากการเรียนรู้โดยอาศัยการฝึกหัด และการกระทำซ้ำ ๆ ซึ่งนิสัยสามารถปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงและกำจัดได้ เป็นสิ่งที่แก้ไขปรับปรุงได้ดังที่ คิทเชน เฟรดเดอริก และแมคเคลวี (Kitchen, Frederick & Mceleve, 1947, p. 10) กล่าวว่านิสัยการเรียนไม่ใช่เกิดจากสัจชาตญาณหากแต่เป็นสิ่งที่เราต้องฝึกฝนและต้องคอยแก้ไขขัดเกลา พัฒนาตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่านิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมากและเป็นสิ่งจำเป็นอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเนื่องจากนิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขและปรับปรุงได้ จึงได้มีการศึกษาเกี่ยวกับนิสัยในการเรียนขึ้นตลอดจนหาแนวทางในการเสริมสร้าง ปรับปรุงและแก้ไขนิสัยในการเรียนให้ดีขึ้น ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับนิสัยในการเรียนและการปรับปรุงนิสัยในการเรียนโดยวิธีการใช้กิจกรรมกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเป็นตัวพยากรณ์ผลการเรียนที่มีคุณภาพอีกประการหนึ่งด้วย เช่น ผลการวิจัยของ ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา (2532, บทคัดย่อ) อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532, บทคัดย่อ) ในการปรับปรุงนิสัยในการเรียนอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีหนึ่งที่น่าจะใช้ได้ผลดีคือ การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ เนื่องจากการที่จะปรับปรุงนิสัยของบุคคลนั้นต้องเริ่มด้วยการพัฒนาจิตใจเสียก่อน ในทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชีวิตไว้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นร่างกายและจิตใจ และในการพัฒนามนุษย์นั้นจะให้ความสำคัญด้านจิตใจมากกว่าร่างกาย การฝึกสมาธินั้นพระนิโรธรังสีคัมภีร์ปัญญาจารย์ (เทศก์ เทสรังสี, 2529, หน้า 165) กล่าวว่า เป็นการอบรมฝึกฝนให้จิตใจ เพื่อให้เกิดความสงบและมีสติตั้งมั่น อันจะเป็นพื้นฐานในการใช้ปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป หลักการทำสมาธิคือการคอยระวังรักษาจิต โดยตั้งสติมั่นให้ระลึกอยู่ภายในอารมณ์อันเดียว (เอกัคคตารมณ์) การตั้งสติคือความตั้งใจ ความตั้งใจจึงเป็นแนวทางให้จิตเป็นสมาธิได้ง่าย และพระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต, 2534, หน้า 17) กล่าวว่า จิตที่เป็นสมาธิ แน่วแน่อยู่กับสิ่งที่กำลังทำ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก ไม่เลื่อนลอย ย่อมช่วยให้เรียน ให้คิด ให้ทำงานได้ผลดี การงานก็เป็นไปโดยรอบคอบ ไม่ผิดพลาด และการเจริญสมาธิจะทำให้มีจิตใจและบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และยังเป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการศึกษา

เล่าเรียนอีกด้วย ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกสมาธิกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยในการเรียน เช่น พนมพร บุญผาวัลย์ (2534, หน้า 70) เรื่องผลการฝึกสมาธิก่อนการสอนซ่อมเสริมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหลังการทดลองนักเรียนที่นั่งสมาธิก่อนการสอนซ่อมเสริมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้นั่งสมาธิก่อนการสอนซ่อมเสริม และจากผลการวิจัยของ จันทร สุติปัญญา (2538, หน้า 75) เรื่องผลของการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าหลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิก่อนเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกสมาธิก่อนการเรียน

การปรับปรุงแก้ไขนิสัยในการเรียนด้วยการฝึกสมาธิดังกล่าวมาแล้วข้างต้น น่าจะทำร่วมกับการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สำหรับวิธีที่เป็นระบบและสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การปรับพฤติกรรม (behavior modification) ซึ่งวิธีการของการปรับพฤติกรรมส่วนใหญ่มาจากทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (operant conditioning) ของสกินเนอร์ (Skinner) โดยโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนี้จะมุ่งเน้นถึงการปฏิบัติในสภาพการณ์จริง ซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสภาพการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาได้มีการนำวิธีการนี้ไปใช้ปรับพฤติกรรมของผู้เรียนตั้งแต่การศึกษาระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา (O'Leary & O'Leary, 1976, p. 473 อ้างถึงใน โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธุ์, 2538, หน้า 1) การเลือกเทคนิคการปรับพฤติกรรมหรือวิธีการปรับพฤติกรรม จะต้องเลือกเทคนิคหรือวิธีการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับชนิดของพฤติกรรม และพฤติกรรมเป้าหมาย นอกจากนี้จะต้องพิจารณาข้อดีและข้อจำกัด หรือผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีปรับพฤติกรรมแต่ละวิธีนั้นๆ ด้วย (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2527, หน้า 53) การปรับพฤติกรรมสามารถทำได้โดยวิธีควบคุมพฤติกรรมภายนอก (external control) ครู นักจิตวิทยา หรือผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย กำหนดเงื่อนไขผลกรรม ทำการสังเกต บันทึก และประเมินพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและเป็นผู้ให้แรงเสริมหรือลงโทษพฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Kazdin, 1975, p. 189) สำหรับการปรับพฤติกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนและการปรับพฤติกรรมเป็นกลุ่มนั้นมักจะใช้หลักการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมของสกินเนอร์ (Kazdin, 1975, p. 17) ซึ่งเน้นความสำคัญของการเสริมแรง ทั้งการเสริมแรงทางลบและการเสริมแรงทางบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมแรงทางบวกนั้นให้ผลต่อการปรับพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี ดังเช่นผลการวิจัยของ เย็น ธีรพิพัฒน์ชัย (2541, บทคัดย่อ) เรื่องการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนของเด็กออทิสติก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏว่าเด็กออทิสติกที่ได้รับการ

เสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรจะแสดงพฤติกรรมตั้งใจทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนลดลง

จากเหตุผลและหลักฐานการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้วิธีการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก แก่ไขนิสัยการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นการใช้ 2 วิธีที่ดีทำควบคู่กัน น่าจะทำให้สร้างนิสัยได้เร็วขึ้นและคงอยู่ได้นาน โดยให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิเพื่อให้รู้วิธีการทำจิตใจให้สงบ จัดความฟุ้งซ่าน ความวิตกกังวล ได้ด้วยตัวเอง ก่อนการปรับพฤติกรรม จึงน่าจะปรับเปลี่ยนนิสัยการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ เนื่องจากการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นขั้นแรกของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและนับเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับสูง การได้พัฒนานิสัยการเรียนที่ดีตั้งแต่พื้นฐานย่อมจะส่งผลไปถึงการเรียนในระดับสูงต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวกที่มีผลต่อนิสัยการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเป็นแนวทางแก่ครู ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้เห็นความสำคัญและนำเอาวิธีการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก ไปใช้ในการแก้ไขนิสัยการเรียนแก่นักเรียน ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ดีขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก มีนิสัยการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก มีนิสัยการเรียนในระยะติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ โดยมีคะแนนระดับ 1 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2544
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ ปีการศึกษา 2544 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ โดยมีคะแนนระดับ 1 ที่ผ่านการตอบแบบสำรวจนิสัยในการเรียนแล้วได้คะแนนต่ำ จำนวน 12 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก และการไม่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติร่วมกับการปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ นิสัยการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสัยการเรียน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติเป็นประจำของนักเรียนต่อการเรียนในเวลาเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ การฟัง การอ่าน การถาม การจดโน้ต การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ หมายถึง วิธีการอบรมจิตรูปแบบหนึ่งของศาสนาพุทธโดยการกำหนดจิตอยู่ที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งทุกขณะลมหายใจเข้า-ออก หรือการระลึกรู้ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ทุกครั้งที่หายใจเข้า-ออก สำหรับการฝึกสมาธิในการวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า “พุท” และ “โธ” เป็นสิ่งกำหนดลมหายใจโดยหายใจเข้าภาวนาว่า “พุท” หายใจออกภาวนาว่า “โธ”
3. การไม่ได้ฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ หมายถึง การเรียนในเวลาเรียนในชั้นเรียนตามปกติของนักเรียนโดยไม่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ
4. การปรับพฤติกรรมด้วยการเสริมแรงทางบวก หมายถึง วิธีเพิ่มความถี่ของนิสัยการเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยได้รับสิ่งที่พึงพอใจ ในที่นี้กำหนดว่า ถ้าผู้รับการทดลองแสดงพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ จะได้รับรางวัลจำนวนเท่ากับคะแนนพฤติกรรมการเรียน ในที่นี้ใช้บัตรกระดาษแข็ง ซึ่งสามารถนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ต้องการได้ในเวลาพักกลางวัน
5. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการสอบปลายภาคแล้ว ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับ 1